

VERDRAAGZAAMHEIDSPLAN

GEMEENTESCHOOL KLIM-OP

ALBERTSTRAAT 8

2270 HERENTHOUT

014 51 17 09

www.klimopherenthout.be

klim-op@herenthout.be

groeneleerkracht@herenthout.be

1. VOORWOORD

Onze leerlingen moeten binnen de school optimale groeikansen krijgen. Het welbevinden van de kinderen vormt hierin een belangrijk uitgangspunt. Zowel de leerkrachten, de leerlingen, als de ouders zijn hiervoor verantwoordelijk. Geweld en pesten gaan volkomen in tegen dat welbevinden van de leerlingen. De gevolgen van echt pestgedrag zijn voor de betrokkenen niet te onderschatten. Angst, verdriet en eenzaamheid zijn voor slachtoffers van pesten dagelijks terugkerende gevoelens. Soms wordt het voor hen onhoudbaar, worden leerlingen er depressief van, ziek...

Als ouder wil je dat jouw kind dit nooit overkomt. Toch is het evenmin een pretje als je hoort dat je kind zelf een pestkop is. Het doet pijn als anderen je kind beschuldigen, hoe lastig je kind thuis ook mag zijn. Je krijgt als ouder het gevoel dat je gefaald hebt, hoezeer je ook je best gedaan hebt. Hoe pak je zo'n probleem best aan.

Ons schoolteam is zich daar zeer goed van bewust en daarom werd besloten om samen op zoek te gaan naar een actieplan om pestgedrag op onze school een halt toe te roepen.

De benaming 'pestactieplan' vinden we eerder negatief, daarom noemen wij het liever een **verdraagzaamheidsplan**. Daarmee willen we duidelijk stellen dat we voorzichtig moeten omgaan met de term 'pesten'. Te vaak nemen kinderen en ouders deze term in de mond. Vaak gaat het echter slechts om plagen of ruzietjes. Niet dat we dit niet als ernstig moeten beschouwen, maar we moeten toch een beetje nuanceren. Dit document biedt een overzicht van wat pesten is of net niet is en hoe we er allemaal kunnen mee omgaan.

2. WAT IS PESTEN?

2.1. Wat is pesten?

Je hebt ruzie maken, plagen en pesten. Het verschil daartussen is groot.

Plagen:

Kinderen die elkaar plagen kunnen elkaar aan. Nu eens plaagt de één, dan weer de ander. Dit is niet altijd leuk. Maar na een tijdje maken ze het samen weer goed. Je kunt elkaar ook plagen voor het plezier. Dat kan soms verkeerd vallen, maar echt verschrikkelijk is plagen niet. Je hebt zelfs leuke en vriendelijke plagerijen. Je moet er mee kunnen omgaan dat je af en toe eens geplaagd wordt.

Pesten:

Bij pesten is het anders. Als er gepest wordt is het ene kind altijd sterker dan het andere. Ofwel heeft de pester grotere spierballen of een grotere mond of meer invloed.

Pesten gebeurt nooit zomaar één keertje. Een kind dat gepest wordt is steeds slachtoffer. Pesten is nooit leuk, pesten is altijd gemeen.

Pesten is dat één of meerdere dezelfde kinderen, elke keer opnieuw:

- je pijn doen
- je uitschelden
- je uitsluiten
- je achtervolgen
- je dwingen dingen te doen die je niet wil
- je dwingen om dingen te geven
- dingen van je wegnemen, verstoppen, vernielen
- ervoor zorgen dat je met niemand mag meespelen

2.2. Ruzie maken mag

Pesten is dus iemand bewust pijn willen doen, iets vernielen of iemand laten merken dat hij waardeloos is. En dat gebeurt telkens opnieuw! De pestkoppen zijn meestal dezelfde, de slachtoffers zijn dat ook...

Maar ruzie maken mag... hoe raar dit ook klinkt. Het helpt kinderen om sociale vaardigheden te ontwikkelen. Hoe ga je om met agressie? Hoe onderhandel je? Wanneer ga je te ver? Terwijl ze ruzie maken, zoeken kinderen immers hun positie in de samenleving en geven ze zin aan hun leven. Kinderen worden alleen maar sterker als ze een conflict zelf kunnen oplossen. Er moet dus een zone blijven waarbinnen ze kunnen plagen en ruzie maken.

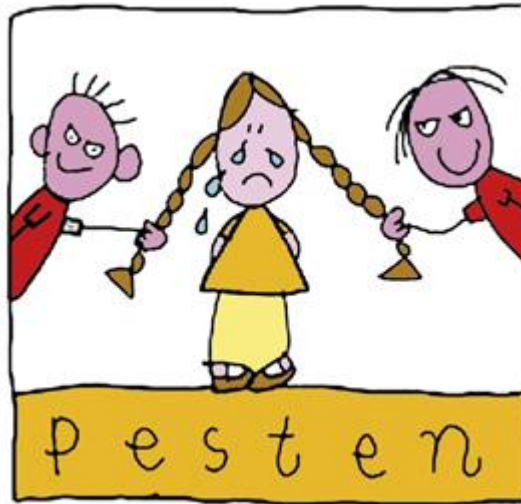
2.3. Waar en wanneer wordt er vooral gepest?

Pesten komt vooral voor op momenten dat de klasgroep ontsnapt aan het toezicht van volwassenen: tijdens de speeltijd, in de gangen, op uitstappen, op weg naar school en naar huis ...

2.4. Hoe gebeurt pesten?

Verbaal	Spotten, uitschelden, bedreigen, roddelen, leugens verspreiden, vernederen. Woorden laten immers geen bewijzen na en zijn gemakkelijk te gebruiken.
Fysiek	Slaan, schoppen, vechten, duwen, krabben
Materieel	Bezittingen stelen of vernielen: bril doen verdwijnen, met boekentas gooien, sportzak verbergen.
Uitsluiten en negeren	Niet laten meespelen, niet antwoorden, doen alsof iemand lucht is. Meisjes doen dit dubbel zo vaak als jongens, jongens verkiezen veeleer de directe confrontatie.
Steaming	Een groep kinderen die een individu bedreigen, vernederen of intimideren totdat hij geld of een voorwerp afgeeft.
Cyberpesten	Pesten via nieuwe media zoals internet, sms en e-mails. Door de

anonimiteit van het cyberpesten laten de pesters zich verleiden tot grove beledigingen en vaak zware dreigementen. Deze vorm van pesten kan zelfs tot in de veilige huiskamer van het slachtoffer.

2.5. Wie pest?

Zowat de helft van de pesterijen gebeurt in de eigen klasgroep. Er is zelden één pester en één slachtoffer. Meestal gaat het om een groepje pesters met één of meer leidersfiguren tegen één of meer slachtoffers. De buitenstaanders merken de pesterijen wel op. Sommigen gaan supporteren, meelopen. Anderen vinden ze vervelend, maar durven niet reageren of tussenkomen. Ze zijn bang dat ze zelf slachtoffer worden.

2.6. Beeld betrokkenen

Mogelijke kenmerken van een gepeste leerling. Hij of zij:

- is meestal fysiek zwaker
- is eerder in zichzelf gekeerd
- is vaak angstiger dan andere kinderen
- durft niet voor zijn mening opkomen
- heeft een lage dunk van zichzelf
- voelt zich eenzaam
- zoekt vaak de leerkracht op, wat dan weer olie op het vuur is voor de pestkop
- ...

Mogelijke kenmerken van de pestkop...

- is fysiek sterker dan het slachtoffer
- wil stoer doen en imponeren
- wil zichzelf bewijzen
- is impulsief en agressief
- kan moeilijk met regels omgaan
- heeft een groot idee van zichzelf of juist niet
- kan zich moeilijk inleven
- geniet respect maar in hoofdzaak uit angst, niet uit waardering
- is mondig
- is geniepig en/of geslepen
- ...

Mogelijke kenmerken van een meeloper...

- doet mee om bij de groep te horen
- doet mee uit angst om zelf gepest te worden
- steunt het slachtoffer in persoonlijke situaties, maar zwijgt in de groep

Mogelijke kenmerken van toeschouwers. Hij of zij:

- reageert onverschillig of reageert niet
- steunt de pester(s) niet, maar helpt ook het slachtoffer niet
- ...

2.7. Vooroordelen rond pesten

Pesten gaat vanzelf wel over.

Fout! Wanneer er niets aan gedaan wordt, zal het enkel maar erger worden.

Van gepest worden, word je harder.

De gepesten worden overtuigd van hun minderwaardigheid en onzekerheid. Het pesten is dus geen stimulans maar een belemmering voor hun ontwikkeling.

Slachtoffers lokken het meestal zelf uit.

Geen enkel slachtoffer lokt pesterijen zelf uit. Niemand wil immers gepest worden. Iedereen heeft recht op zijn eigen eigenaardigheden, voorkeuren enz.. Het zijn de pesters die moeten leren aanvaarden dat anderen anders mogen zijn.

3. WAAROM KIEZEN WE VOOR EEN VERDRAAGZAAMHEIDSPAN?

Omdat kinderen vaak niet durven zeggen dat ze gepest worden. Veel voorkomende drempels zijn:

- ze schamen zich voor wat hen overkomt
- ze zijn bang dat ze niet geloofd worden
- ze vrezen nog ergere pesterijen uit wraak
- ze denken dat ze zelf de schuld krijgen

Bij vermoeden van pesten dienen wij als opvoeders onze aandacht te verhogen en gericht te observeren. Vaak wordt niet alles verteld.

Dan rijst de vraag hoe we het best tot een oplossing komen. Duidelijke afspraken op de school zijn nodig. Een uniforme aanpak geeft de beste resultaten.

3. WELKE MAATREGELEN HEBBEN WE OP SCHOOL?

3.1. Preventieve maatregelen

- In de lagere school worden in de eerste week van het schooljaar klasafspraken gemaakt. Deze worden opgehangen en door iedereen ondertekend. In de derde graad worden de klasafspraken uitgebreid met het internet- en studieprotocol.
- In de (lagere) school heeft in het begin van het schooljaar een klasgesprek plaats rond volgende onderwerpen:

Leefregels van onze school:

1. Lachen is fijn, uitlachen doet pijn!
2. Spullen van jou, spullen van mij. Wij zorgen ervoor, dan blijven we blij!
3. Kun je het even niet alleen, dan zijn er anderen om je heen!
4. Doet een ander iets goed, geef hem een pluim op zijn hoed!
5. Zegt een ander iets, dan zeg ik even niets!

6. Bij het spelen binnen en buiten, mag ik niemand buiten sluiten!
 7. Hand in hand OK. Slaan, schoppen, duwen, daar doen we niet aan mee!
 - **label** > bevestigen aan boekentas kleuter
 - **bladwijzer** > in agenda lagere school
- In de klas worden 4 leefregels (cirkel) zichtbaar omhoog gehangen:
- Kun je het even niet alleen, dan zijn er anderen om je heen!
 - Spullen van jou, spullen van mij. Wij zorgen ervoor, dan blijven we blij!
 - Doet een ander iets goed, geef hem een pluim op zijn hoed!
 - Zegt een ander iets, dan zeg ik even niets!

Op de speelplaats van de lagere school, worden alle leefregels zichtbaar omhoog gehangen.

Pestgedrag

De flyer 'pesten is niet cool' voor de leerlingen wordt hier als leidraad gebruikt. De meester of juf laat duidelijk voelen dat zo'n gedrag op onze school niet thuishoort en dat hij of zij niet zal nalaten de nodige maatregelen te nemen. In dit gesprek maken we de kinderen duidelijk dat ze met hun problemen altijd bij de leerkracht, de zorgcoördinator of de directeur terecht kunnen. Hulp vragen is niet hetzelfde als klikken.

- **flyer voor leerlingen** > meegeven met leerlingen (het 4de vanaf lj.).
 - **flyer voor ouders** > meegeven met gezinsoudsten
- Prikkelbus: hier kunnen de leerlingen hun ideeën, voorstellen, ... kwijt. Deze staat aan het lokaal van de zorgcoördinator. De geposte briefjes worden op de eerstkomende zorgteamvergadering besproken. De zorgcoördinator zorgt voor de feedback.
 - Thema 'iedereen anders' (tweede leerjaar)
 - Spelothek: door het aanbieden van spel materiaal op de speelplaats willen we het pesten voorkomen.
 - Vlaamse Week tegen Pesten.

De Vlaamse Week tegen Pesten wordt jaarlijks georganiseerd in de week voorafgaand aan de krokusvakantie. Tijdens deze week roepen we (leerlingen en leerkrachten) samen pesten een halt toe met activiteiten en acties:

 - MOVE tegen pesten
 - de film 'Spijt' wordt in het 5de leerjaar onder begeleiding van de klastitularis en zorgcoördinator bekeken en besproken. De film doet precies waar het voor bedoeld is: het zet je aan tot nadenken over de verschrikkelijke gevolgen van pesten.
 - We hebben de intentie om in de toekomst een leerlingenraad op te richten. School is meer dan alleen leren. Leerlingen mogen meedenken, meepraten, problemen aankaarten, discussiëren, luisteren naar verschillende meningen,

voorstellen doen, activiteiten organiseren. Problemen, vragen en voorstellen van de andere leerlingen verzamelen, naar voor brengen en samen naar oplossingen en antwoorden zoeken. Daarbij krijgen ze de kans om te ondervinden wat realistisch en haalbaar is?

- Peters-meters: Ieder kind uit het eerste leerjaar krijgt een peter of meter toegewezen uit het 6de leerjaar. De peter/meter kan ook helpen bij het oplossen van een ruzie.
- Muziek en dans: op maandag en vrijdag wordt er muziek gespeeld, ook dit wordt aangeboden met het oog op minder pesten, plagen en ruzie maken op de speelplaats. Op maandag onder begeleiding van lkr., op vrijdag zorgen de leerlingen van het 6de leerjaar voor de organisatie.
- De leerlingen van het 6de leerjaar nemen jaarlijks deel aan het M.E.G.A.-project i.s.m. politie Neteland. De inhoud van het project wordt opgehangen aan 10 kapstokken die, verspreid over het gans schooljaar, worden uitgediept:
 1. Afspraak of ruzie.
 2. Mooi van binnen.
 3. Goed? Beter? Best?
 4. Mijn eigen goed antwoord.
 5. Wanneer ga je te ver?
 6. Cool of foute boel?
 7. Megaveilig.
 8. Reclame! Fabel of feit?
 9. Stress.
 10. Dit is M.E.G.A.
- Op woensdag 30 januari 2013 organiseerden we voor alle leerkrachten van de lagere school een pedagogische studiedag rond No-Blame: de basis van de No-blame werd uit de doeken gedaan om inzicht te krijgen in het zevenstappenplan.
- Onze zorgcoördinator volgde tijdens het schooljaar 2013-2014 een tweedaagse vaardigheidstraining 'Pesten aan pakken met de No-blame methode'.

3.2. Maatregelen als het probleem zich voordoet

Alle kinderen zijn verantwoordelijk om een pestprobleem aan te kaarten. Kinderen die dit liever anoniem doen kunnen dit door onopgemerkt een briefje te posten in de prikkelbus of een mailtje te sturen naar de groene leerkracht op onze school: groeneleerkracht@herenthout.be

In onze school zijn de zorgcoördinator en de directie aangeduid als vertrouwenspersoon. Ze kunnen bemiddelen als leerkrachten een tweede opinie willen of ook wanneer leerlingen wensen te praten met een andere leerkracht.

Voor ouders zijn deze vertrouwenspersonen ook een duidelijk aanspreekpunt in de school bij pestgedrag.

Stap 1

De melding gebeurt bij de juf/meester die op de speelplaats staat, aan de klasleerkracht of komt via de ouders. Bij de melding van pestgedrag proberen we eerst om de dader en het slachtoffer de kans te geven het zelf uit te praten. Als er een oplossing is, dan vraagt de leerkracht om zichtbaar handen te schudden en sorry te zeggen. Waarschijnlijk gaat het in zulke gevallen niet om echt pestgedrag, eerder om een banale ruzie. In de kleuterklasjes kan dit vaak opgelost worden door een handje te geven of een knuffel. Bij de kleuters wordt zo'n gesprekje gestuurd.

Tip: Laat de kinderen tijdens het gesprek elkaar steeds aanspreken met hun voornaam.

Stap 2

De leerkracht die op de speelplaats staat, of de klasleerkracht begint een gesprek met beide partijen. Op het moment dat ze er niet uitkomen, gaat de leerkracht een verhelderingsgesprek aan en probeert nieuwe afspraken te maken. De kinderen krijgen de kans om zonder straf terug een positieve relatie op te bouwen.

Stap 3

De leerkracht die op de speelplaats staat vertelt aan de betrokken klasleerkrachten wat er gebeurd is op de speelplaats. Bij herhaaldelijk ruzie/pestgedrag worden de ouders verwittigd (notitie in de agenda of telefonisch contact) en volgt er een straf.

Stap 4

De klasleerkracht gaat gericht observeren. Zowel in de eigen klas als op de speelplaats.

Stap 5

Indien nodig volgt een klasgesprek.

Stap 6

No-blame methode

Vanaf het 4de leerjaar gebruiken we het stappenplan van de No-blame methode dit in overleg en/of samenwerking met de zorgcoördinator. Dit gesprek heeft zo snel mogelijk plaats, liefst dezelfde dag. Indien nodig wordt de klasleerkracht klasvrij gemaakt.

Tijdens het proces van de no-blame aanpak is het van cruciaal belang dat er voldoende terugkoppeling naar de leerkrachten toe gebeurt. Dit kan mondeling of

via mail gebeuren. Op die manier kan er door iedereen consequent worden ingegrepen!

1: Gesprek met het doelwit
<ul style="list-style-type: none">- Informatie aanvullen/verzamelen = beleving van het slachtoffer- Procedure uitleggen- Vertrouwen vragen = namen van betrokkenen, namen van niet betrokkenen, vriendelijke jongeren- Checken wat wel/niet mag gezegd worden.
2: Groep wordt samengeroepen
<ul style="list-style-type: none">- Snel handelen- Leden van het groepje bijeen roepen- Aangename setting creëren- Slachtoffer is niet aanwezig.
3: Leg het probleem uit
<ul style="list-style-type: none">- Beleving van het doelwit wordt benoemd, geen feiten.- Begeleider houdt de touwtjes in handen.- Niet beschuldigen, etiketteren, moraliseren.
4: Deel de verantwoordelijkheid
<ul style="list-style-type: none">- Nadruk op 'het moet stoppen'.- Begeleider wijst op individuele verantwoordelijkheid.- Niemand wordt gestraft.- Belang van de groep.
5: Vraag de groep naar hun voorstellen
<ul style="list-style-type: none">- Moedig aan om oplossingen voor te stellen.- Laat eventueel herhalen, vertrekkend met 'ik'.- Vraag door intenties concreet te maken.- Aanvaard alle positieve voorstellen.- Gebruik positieve bekrachtiging
6: laat het aan hen over
<ul style="list-style-type: none">- Begeleider benoemt posities (de jongeren hebben meeste contact met slachtoffer)- Leg de verantwoordelijkheid voor de oplossing bij hen.
7: een volgende bijeenkomst
<ul style="list-style-type: none">- Nieuwe bijeenkomst na 1 week- Blijf bereikbaar- Spreek alle jongeren apart.

Opmerkingen:

1. Alle concrete acties en afspraken worden door de leerkracht vastgelegd.
2. Acties en afspraken dienen erop gericht te zijn het pesten onmiddellijk te stoppen, en het gedrag te veranderen.
3. Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals CLB, de schoolarts, ...

Eventueel kan er besloten worden om een stap 7 te ondernemen:

Stap 7

Gesprek met alle ouders uit de groep over het pestprobleem in de groep. Dit als er sprake is van een grote zwijgende groep onder de klasgenoten die niet op het pestgedrag reageert of durft te reageren. Dit gesprek wordt geleid door de directeur en/of zorgcoördinator. De leerkracht(en) van de klas zijn op deze avond aanwezig.

Doel: informatieverstrekking en wat kunnen ouders doen om het gedrag te beïnvloeden. Er zal ook gestimuleerd worden dat de ouders onderling contact zoeken.

In het uiterste geval kunnen in goed overleg met alle partijen (leerkracht, team, ouders, zorgcoördinator en directie) nog twee stappen gezet worden:

Stap 8

Een leerling (pester of gepeste) wordt tijdelijk in een andere klas geplaatst.

Stap 9

De pester wordt tijdelijk geschorst via tuchtprocedure (zie schoolreglement).

4. ADVIEZEN VOOR OUDERS

1. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Toch moet iedere partij waken over haar eigen grenzen. Het kan nooit de bedoeling zijn dat ouders op school of aan de schoolpoort eigenhandig het probleem willen oplossen. Er moet overleg zijn met de leerkrachten en/of directie. In onze school is de zorgcoördinator de vertrouwenspersoon van de leerlingen. Ouders kunnen steeds met vragen terecht bij de eigen klasleerkracht, de zorgcoördinator of de directie.

Tip: Probeer dit overleg te voeren zonder de aanwezigheid van uw kind, zodat iedereen vrijuit kan praten.

2. Voor pestgedrag op school blijft de inbreng van ouders bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie en tot het ondersteunen van de aanpak van de school. Neem eerst contact op met de school (zorgleerkracht LS juf Uyttenhove Sylviane, 014 51 17 09 of groeneleerkracht@herenthout.be alvorens in contact te treden met de ouders van de andere partij. De emotionele betrokkenheid bij uw eigen kind kan soms te groot zijn om een juist inzicht te krijgen.

3. Ouders maken thuis tijd om met hun kinderen over het probleem te praten en laten het kind duidelijk aanvoelen dat ze achter de aanpak van de school staan. Geloof samen met uw kind dat er een eind aan het pesten zal komen.
4. Indien u erachter komt dat uw kind zijn probleem niet durft te melden op school, vragen wij u om uw kind in eerste instantie toch te stimuleren om naar de leerkracht toe te stappen. Pas als dit niet lukt, neemt u zelf contact met de school.
5. Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat of in een hobbyclub, probeert u contact op te nemen met de ouders van de andere partij om het probleem bespreekbaar te maken. Een school mag immers niet voor conflicten buiten haar eigen muren verantwoordelijk gesteld worden. Toch kan het geen kwaad om ook hiervan de school op de hoogte te brengen. Vaak breiden broeihaarden zich uit naar andere locaties.
6. Ouders geven zelf het goede voorbeeld hoe een conflict kan opgelost worden. Stimuleer uw kind om voor zichzelf op te komen, maar ook voor anderen.
7. Geloof niet steeds alles wat uw kind zegt, maar tracht door gerichte vraagstelling en het aanhoren van alle partijen een mening te vormen vooraleer u uw oordeel uitspreekt over u zoon of dochter.
8. Stimuleer uw kind zeker niet om het recht in eigen hand te nemen en zeker niet op een gewelddadige manier.
9. Indien uw kind op school reeds bestraft werd voor zijn daden, is het niet nodig om thuis een extra straf op te leggen. Wijs wel in een gesprek op de gevolgen van zijn pestgedrag en laat duidelijk uw afkeuring blijken. Reageer positief op elke gedragsverbetering, hoe bescheiden ook.

5. NUTTIGE TIPS

Awel luistert naar alle kinderen en jongeren met een vraag, een verhaal, een probleem.

BRIEVENBUS@AWEL.BE